

უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცე ევროპის განათლების მინისტრების ერთობლივი დეკლარაცია

1999 წლის 19 ივნისის ბოლონის დეკლარაცია

ბოლო წლების განსაკუთრებული მიღწევების გამო ევროპაში მიმდინარე პროცესი უფრო კონკრეტული და მნიშვნელოვანი რეალობა გახდა ევროკავშირისა და მისი მოქალაქეებისათვის. გაფართოების ტენდენციები ევროპის სხვა ქვეყნებთან ურთიერთობების გაღრმავებასთან ერთად ამ რეალობას უფრო დიდ პერსპექტივებს უსახავს. ამავე დროს, ჩვენ იმის მოწმენი ვართ, რომ პოლიტიკური და აკადემიური სამყაროს დიდი ნაწილი და საზოგადოება სულ უფრო მეტად აცნობიერებს სრულყოფილი და წარმატებული ევროპის აუცილებლობას. კერძოდ, მისი ინტელექტუალური, კულტურული, სოციალური და სამეცნიერო-ტექნოლოგიური განზომილებების გაერთიანებასა და გაძლიერებას.

ამჟამად ფართოდაა აღიარებული "ცოდნის ევროპა", როგორც სოციალური და ინდივიდუალური ზრდის უცვლელი ფაქტორი და ევროპის მოქალაქეობის კონსოლიდაციისა და სულიერი გამდიდრების აუცილებელი კომპონენტი, რომელსაც შეუძლია უზრუნველყოს თავისი მოქალაქეების საჭირო კომპეტენცია ახალი ათასწლეულის მოთხოვნათა დასაკმაყოფილებლად, იმის შეგრძნებასთან ერთად, რომ ისინი იზიარებენ ერთიან ღირებულებებს და ეკუთვნიან საერთო სოციალურ და კულტურულ სივრცეს.

განათლება და საგანმანათლებლო თანამშრომლობა უპირველესი ფაქტორია სტაბილური, მშვიდობიანი და დემოკრატიული საზოგადოების განვითარებისა და გაძლიერებისათვის, განსაკუთრებით იმ სიტუაციის ფონზე, რომელიც სამხრეთ-აღმოსავლეთ ევროპაში შეიქმნა.

ამ მოსაზრებებზე დაფუძნებულმა 1998 წლის 25 მაისის სორბონის დეკლარაციამ გამოკვეთა უნივერსიტეტების ცენტრალური როლი ევროპის კულტურულ განზომილებათა განვითარებაში. დეკლარაციაში ხაზგასმულია, რომ უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის შექმნას გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება მოქალაქეთა მობილობის, დასაქმების გაუმჯობესებისა და კონტინენტის ყოველმხრივი განვითარებისათვის.

დეკლარაციაზე ხელის მოწერით თუ პრინციპული თანხმობის გამოხატვით რამდენიმე ევროპული ქვეყანა დაეთანხმა დეკლარაციაში დასახული მიზნების განხორციელებას. ამავდროულად ევროპის რამდენიმე ქვეყანაში დაწყებული უმაღლესი განათლების რეფორმა ადასტურებს მთავრობათა უმეტესობის მზაობას იმუშაოს ამ მიმართულებით.

თავის მხრივ, ევროპის უმაღლესმა სასწავლებლებმა მიიღეს გამოწვევა და მთავარი როლი იტვირთეს უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის შექმნასა და 1988

წლის ბოლონის უნივერსიტეტების დიდი ქარტიის (Magna Charta Universitatum) ფუნდამენტური პრინციპების აღორძინებაში. მეტად მნიშვნელოვანია, რომ უნივერსიტეტების დამოუკიდებლობა და ავტონომია უზრუნველყოფს უმაღლესი განათლებისა და კვლევის მუდმივ შესაბამისობას ცვალებადი საჭიროებების, საზოგადოების მოთხოვნებისა და მეცნიერული ცოდნის განვითარებასთან.

კურსი სწორი მიმართულებითა და გამოკვეთილი მიზნით დაისახა. მაგრამ სხვადასხვა ქვეყნების უმაღლესი განათლების სისტემების მაღალი დონის თავსებადობისა და შედარებითობის მიღწევა მოითხოვს მუდმივ ძალისხმევას. რეალურ წინსვლას კონკრეტული ღონისძიებებით უნდა შეეწყოს ხელი. 18 ივნისის შეხვედრაში ავტორიტეტული ექპერტებისა და მეცნიერების მონაწილეობამ უზრუნველყო სასარგებლო წინადადებების წამოყენება შემდგომი მოქმედებისათვის.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ უმაღლესი განათლების ევროპული სისტემის საერთაშორისო კონკურენტუნარიანობის ზრდას. ნებისმიერი ცივილიზაციის სიცოცხლისუნარიანობა და ეფექტურობა შეიძლება შეფასდეს იმით, თუ რამდენად მიმზიდველია მისი კულტურა სხვა ქვეყნებისათვის. ჩვენ უნდა უზრუნველყოთ გამორჩეული კულტურული და სამეცნიერო ტრადიციების მქონე ევროპული უმაღლესი განათლების სისტემის მიმზიდველობა მთელს მსოფლიოში.

მხარს ვუჭერთ სორბონის დეკლარაციაში ჩამოყალიბებულ პრინციპებს და ძალისხმევას არ დავიშურებთ, რათა მოკლე ხანში (ნებისმიერ შემთხვევაში, მესამე ათასწლეულის პირველ დეკადაში), მივაღწიოთ ქვემოთ მოცემულ უმთავრეს მიზნებს, უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის დასამკვიდრებლად და ევროპული უმაღლესი განათლების სისტემის მთელ მსოფლიოში გასავრცელებლად:

იოლად გასაგები და შესადარებელი აკადემიური ხარისხების სისტემის შემოღება, მათ შორის დიპლომის დანართის დანერგვით, რაც ევროპის მოქალაქეების დასაქმებასა და ევროპული უმაღლესი განათლების სისტემის კონკურენტუნარიანობის ზრდას შეუწყობს ხელს.

ძირითადად ორ მთავარ საფეხურზე დაფუძნებული სისტემის შემოღება, დიპლომამდელი და დიპლომის შემდგომი საფეხურები. განათლების მეორე საფეხურზე დაშვების წინაპირობაა პირველი, სულ მცირე, სამწლიანი საფეხურის, წარმატებით დასრულება. უმაღლესი განათლების პირველი საფეხურის დასრულებისას მინიჭებული აკადემიური ხარისხი, როგორც კვალიფიკაციის შესაბამისი დონე, მისაღები უნდა იყოს ევროპული შრომის ბაზრისათვის. მეორე საფეხური, როგორც ეს მიღებულია ევროპის ბევრ ქვეყანაში, მაგისტრის ან დოქტორის ხარისხის მინიჭებით უნდა დასრულდეს.

კრედიტების სისტემის, (კრედიტების ტრანსფერისა და აკუმულაციის ევროპული სისტემის – ECTS) შემოღება სტუდენტების ფართო მობილობის ხელშეწყობის მიზნით. კრედიტების მოპოვება, აგრეთვე, უნდა შეიძლებოდეს არა უმაღლესი განათლების კონტექსტშიც, "მთელი სიცოცხლის განმავლობაში სწავლის" ჩათვლით, იმ პირობით, რომ მათ აღიარებდნენ შესაბამისი უნივერსიტეტები.

მობილობის ხელშეწყობა ისეთი წინააღმდეგობების დაძლევათ, რომელიც ხელს უშლის თავისუფალ გადაადგილებას. კერძოდ:

- სტუდენტებისათვის სწავლისა და წრთვნის შესაძლებლობისა და მასთან დაკავშირებული მომსახურების ხელმისაწვდომობა;

- კანონით დადგენილი უფლებების დაცვით მასწავლებლებისათვის, მეცნიერებისა და ადმინისტრაციული პერსონალისათვის ევროპულ სივრცეში კვლევებზე, პედაგოგიურ მოღვაწეობასა და წრთვნაზე დახარჯული პერიოდის აღიარება და ცნობა.

ხარისხის უზრუნველყოფის საკითხში ევროპული თანამშრომლობის ხელისშეწყობა შესაძარბელი კრიტერიუმების და მეთოდოლოგიების დანერგვის გზით.

უმაღლეს განათლებაში აუცილებელი ევროპული განზომილებების დანერგვა, განსაკუთრებით, კურიკულუმების განვითარება, სასწავლებელთა შორის თანამშრომლობა, მობილობის სქემებისა და სწავლების, წრთვნისა და კვლევების ინტეგრირებული პროგრამების შექმნა.

ჩვენ ვიღებთ ვალდებულებას, რომ - ინსტიტუციონალური უფლებამოსილების ფარგლებში, კულტურების, ენების, ეროვნული განათლების სისტემების მრავალფეროვნებისა და უნივერსიტეტთა ავტონომიის სრული პატივისცემით მივალწევთ დასახულ მიზნებს - განვახორციელებთ უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის კონსოლიდაციას. ამ მიზნით ჩვენ გავაგრძელებთ მთავრობათა შორის თანამშრომლობას, ისევე, როგორც თანამშრომლობას უმაღლესი განათლების სფეროში მომუშავე ევროპულ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან. ჩვენ ველით, რომ უნივერსიტეტები ისევ სწრაფად და დადებითად გამოგვეხმაურებიან და აქტიურად ჩაებმებიან ამ განზრახვის წარმატებით განხორციელებაში.

გვჯერა რა, რომ უმაღლესი განათლების ევროპული სივრცის ჩამოყალიბება მოითხოვს მუდმივ მხარდაჭერას, სისტემატურად წარმოქმნილი საჭიროებების კონტროლსა და ადაპტაციას, ჩვენ გადავწყვიტეთ კვლავ შევხვდეთ ერთმანეთს ორ წლის შემდეგ რათა შევაფასოთ მიღწეული წარმატებები და დავსახოთ შემდგომი ნაბიჯები.

ხელს აწერენ ავსტრიის, ბელგიის, ბულგარეთის, ჩეხეთის, დანიის, ესტონეთის, ფინეთის, საფრანგეთის, გერმანიის, საბერძნეთის, უნგრეთის, ისლანდიის, ირლანდიის, იტალიის, ლატვიის, ლიტვის, მალტის, ლუქსემბურგის, ნიდერლანდების, ნორვეგიის, პოლონეთის, პორტუგალიის, რუმინეთის, სლოვაკეთის, სლოვენის, ესპანეთის, შვედეთის, შვეიცარიის, გაერთიანებული სამეფოს წარმომადგენლები.